застосування вогнепальної зброї визначається ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року. При цьому Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 року містить положення, відповідно до якого військовослужбовці УДО України мають право зберігати, носити і застосовувати вогнепальну зброю та спеціальні засоби на підставі і в порядку, передбаченому Законом України «Про Національну поліцію», військовими статутами та прийнятими відповідно до них нормативними актами [2]. УДО України прийнято і відповідно зареєстровано в Міністерстві юстиції України наказ «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування» від 27 травня 2011 року № 210, яким також закріплено право військовослужбовців УДО України під час виконання завдань із забезпечення безпеки посадових осіб застосовувати вогнепальну зброю. Положення вказаного наказу фактично дублюють норми Закону України «Про Національну поліцію», акцентуючи на правах саме військовослужбовців УДО України. Прийняття пропонованого закону дозволить, у тому числі, уніфікувати питання зберігання, носіння й застосування вогнепальної зброї та спеціальних засобів усіма правоохоронними органами України.

Одним з важливих напрямів реформування є зміна сучасної назви Управління державної охорони України, яка, на думку експертів, є застарілою і в рамках курсу декомунізації має бути перейменованою. Зокрема, у 2015 році УДО України розробило законопроєкт «Про Національну секретну службу України» як правонаступника УДО України, також висувалися пропозиції щодо перейменування на Державну службу охорони України або Національну службу охорони України.

У 2023 році Інститутом УДО України КНУ імені Т. Шевченка було підготовлено законопроєкт «Про Службу державної охорони України», в якому враховано сучасні світові здобутки державної охорони і наведено нові аргументовані положення щодо статусу спеціального правоохоронного органу державної влади, уповноваженого на постійній професійній основі та відповідно до чинного законодавства здійснювати державну охорону вищих органів державної влади і визначених законом посадових осіб шляхом попередження, виявлення та припинення правопорушень з метою забезпечення їх безпечного функціонування.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA.

2. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 4 берез. 1998 р. № 160/98-ВР URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80.

Фаріон Олег Борисович, *професор кафедри прикордонної безпеки факультету професійної освіти та лідерства НАДПСУ імені Богдана Хмельницького, доктор військових наук, професор*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОТИДІЇ ПРОТИПРАВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ УКРАЇНИ

Сучасні умови забезпечення прикордонної безпеки України характеризуються суттєвим ускладненням безпекового середовища, що зумовлено триваючою збройною агресією російської федерації, зростанням інтенсивності транскордонної злочинності, активізацією незаконної міграції, контрабандної діяльності та інших форм протиправної діяльності на державному кордоні. За таких умов ефективне виконання завдань щодо охорони державного кордону потребує впровадження сучасних інформаційних технологій, які визначено одним із пріоритетних напрямів розвитку системи інтегрованого управління кордонами України [1; 2].

Цифровізація процесів управління охороною державного кордону забезпечує підвищення ефективності збору, оброблення та аналізу інформації про обстановку на державному кордоні, що сприяє своєчасному виявленню та нейтралізації загроз прикордонній безпеці [3]. Особливої актуальності це набуває в умовах правового режиму воєнного стану, коли значно зростають вимоги до швидкості реагування на зміни оперативної обстановки та якості управлінських рішень.

Одним із основних напрямів застосування сучасних інформаційних технологій є використання автоматизованих інформаційно-телекомунікаційних систем у процесі прикордонного контролю. Такі системи забезпечують автоматизовану перевірку осіб і транспортних засобів за наявними інформаційними ресурсами, дозволяють оперативно виявляти осіб, які перебувають у розшуку або можуть становити загрозу національній безпеці, а також підвищують ефективність міжвідомчого інформаційного обміну [4].

Важливе місце у протидії протиправній діяльності на державному кордоні України належить сучасним засобам відеоспостереження, дистанційного моніторингу та безпілотним авіаційним комплексам. Їх застосування дозволяє забезпечити безперервне спостереження за ділянками державного кордону, своєчасно виявляти порушників та документувати їхню протиправну діяльність [5]. Особливо ефективним є використання безпілотних систем на важкодоступних ділянках державного кордону, де традиційні способи контролю є недостатньо результативними.

Перспективним напрямом розвитку системи прикордонної безпеки є впровадження технологій штучного інтелекту та машинного навчання. Їх використання забезпечує автоматизований аналіз значних масивів інформації, прогнозування ризиків, розпізнавання об'єктів спостереження та підтримку прийняття управлінських рішень [6]. Застосування таких технологій сприяє підвищенню точності виявлення потенційних загроз і мінімізації впливу людського фактора на результати службової діяльності.

Водночас ефективне використання сучасних інформаційних технологій потребує вдосконалення нормативно-правового забезпечення, розвитку технічної інфраструктури, підвищення рівня цифрової компетентності персоналу та забезпечення належного захисту інформаційних ресурсів від кіберзагроз [7].

Отже, сучасні інформаційні технології є одним із основних інструментів підвищення ефективності протидії протиправній діяльності на державному кордоні України. Їх комплексне впровадження сприяє підвищенню якості моніторингу обстановки, оперативності реагування на загрози та результативності діяльності органів і підрозділів охорони державного кордону в умовах сучасних безпекових викликів.

Список використаних джерел

1. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квіт. 2003 р. № 661-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text

2. Про прикордонний контроль : Закон України від 5 листоп. 2009 р. № 1710-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-17

3. Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 687-р.

4. Інструкція з організації та здійснення прикордонного контролю в Державній прикордонній службі України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19.10.2015 № 1261.

5. Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1189-р.

6. European Border and Coast Guard Agency (Frontex). Artificial Intelligence Roadmap for Border Management. Warsaw, 2023.

7. International Organization for Migration. Border Management and Information Systems: Best Practices and Emerging Technologies. Geneva, 2022.

Федорюк Геннадій Йосипович, *заступник Голови Національної поліції України*

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВОПОРЯДКУ

В умовах сьогодення питання забезпечення публічної безпеки та підтримання правопорядку виходять за межі звичайного поліцейського реагування. Повномасштабна збройна агресія проти України суттєво змінила діяльність Національної поліції, яка з органу, що переважно забезпечував дотримання законності у повсякденному житті, перетворилася на один із ключових елементів системи національної стійкості [3; 4]. У зв'язку з цим в умовах воєнного стану змінюються й завдання правоохоронних органів, зокрема посилюються їх превентивна та стабілізаційна функції, що впливає на характер їхньої діяльності [2]. У цей період поліція виконує не лише правоохоронну, а й гуманітарну, стабілізаційну та безпекову функції, залишаючись символом присутності держави в умовах кризи та невизначеності.

Нормативною основою діяльності Національної поліції України є Закон України «Про Національну поліцію», відповідно до якого поліція є центральним органом виконавчої влади, що служить суспільству через захист прав і свобод людини, протидію злочинності та забезпечення публічної безпеки [5]. Водночас запровадження воєнного стану, передбаченого Законом України «Про правовий режим воєнного стану», істотно змінило практичне наповнення цих завдань [6]. У реальних умовах війни від поліції вимагається не лише дотримання законності, а й оперативне реагування на надзвичайні загрози, взаємодія з військовими структурами, участь у кризовому управлінні та забезпечення стабільності суспільства [7].

У воєнний період діяльність поліції є багатофункціональною. Вона охоплює контроль за дотриманням комендантської години, виконанням режимних обмежень, перевірку документів, охорону важливих об'єктів, супровід евакуації населення, протидію диверсійним групам, боротьбу з незаконним обігом зброї та фіксацію наслідків воєнних злочинів. Усе це свідчить, що публічна безпека в умовах війни поступово виходить за межі традиційного правопорядку і стає важливою умовою функціонування держави та суспільства.

Особливості діяльності Національної поліції значною мірою залежать від безпекової ситуації в регіонах. На територіях, які перебувають під контролем України і не є зоною активних бойових дій, поліція забезпечує відносну стабільність суспільного життя [3]. Основними завданнями є профілактика правопорушень, реагування на злочини та адміністративні правопорушення, охорона громадського порядку в місцях масового перебування людей, контроль за дотриманням режимних обмежень та захист